

ביאורים בתפילה

התפילה כמצבר (כללי, כללי)

עצה לתפילה - התפילה כמצבר

כמה פעמים אמרתי לעצמי שאני רוצה להגיע מוקדם יותר לתפילה? למרות זאת, משום מה תמיד יש סיבות טובות להגיע לתפילה ברגע האחרון... האם יש דרך ושיטה שרגליי יימשכו מאליהן להגיע לתפילה בשמחה וחשק, מוקדם וברוגע? נראה שהתשובה נעוצה בעצם תודעת התפילה. מהי תפילה.

נאמר בגמרא (ברכות כט ע"ב):

"רבי אליעזר אומר: העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים. מאי קבע? אמר רבי יעקב בר אידי אמר רב אושעיא: כל שתפילתו דומה עליו כמשאוי".

תפילה של קבע איננה רצויה. מהו קבע? הובאו כמה דעות בגמרא. [1 נעסוק כאן בדעה הראשונה בגמרא שהוא נוגע בענינה המהותי של התפילה, בתודעה מהי תפילה.

אומר הרב קוק (עולת ראייה א עמוד טו):

"לפני התפילה צריך להיות ציור הנפש כאילו היא נחלשת ממשא קדרות הרעיונות, הרחוקים ממושגי השלמות ואור פני מלך חיים. ורק בזאת תגול מעל ליבה המשא אשר יכבד עליה, בשופכה שיחה לפני יוצרה ואביה שבשמים. ובזה [בתפילה] תוסיף אומץ, ותחת רוח כהה תעטה מעטה ששון, ורוח חדשה בעוז וחדות ה' תהיה עימדה.

אבל כשחסר הציור האמיתי הזה... עוד תוסיף [התפילה] ליגעה. אין זאת צורת התפילה השלמה, שהיא צריכה לבוא מצד הרגש פנימי ולא מצד קביעות חובה חיצונית, שאז בהכרח תהיה דומה כמשאוי".

העולם הזה, עם כל משימותיו, תלאותיו ועסקיו, הם כמשא כבד על נפש עובד ה'. האדם נשחק במהלך מאבקי היום, והתפילה באה לתת מרגוע לנפש, לתת הזדמנות לשוב אל עוצמות חייה של הנשמה ולהתמלא כח ושמחה.

אם התפילה נתפסת כעוד משימה ביום, שצריכים 'לסגור את הפינה' ולסמן וי על המשימה, אז נהפכים היוצרות, ובמקום שהעולם הוא כמשא, התפילה הופכת למשאוי.

זהו שינוי תפיסה. כוונה בתפילה איננה דוקא ע"י תשומת לב למילים, לפירושי המילים. כוונה איננה ענין שכלי של הבנת תוכן התפילה. נראה לומר שבמקום המושג 'כוונה בתפילה', יותר חשובה היא ה'התכוונות לתפילה', כניסה לתפילה מתוך ציפייה, מתוך רצון שמשו יזוז בתוך ליבי בתפילה (גם בפוסקים מובא המושג "כוונת הלב בתפילה", ולא רק סתם "כוונה בתפילה" שמשמעה ריכוז השכל והמחשבה).

יש כאן יסוד נפלא. כוונת הלב בתפילה באה בעיקר ע"י מאמץ לפני התפילה, ע"י הציפייה לתפילה, ולא ע"י מאמץ בתוך התפילה עצמה. ממילא מתחדש עוד דבר- מקום ההכנה לתפילה הוא לאו דוקא בתוך בית הכנסת. המחשבות שיש לי בדרך לתפילה, מנוחת המחשבה ושמחת הלב בדרך לבית הכנסת, הם הכנת הלב.

ביאורים בתפילה

זכורני בצעירותי כאשר בבית הכנסת חיכו שאנשים יגיעו למנין למנחה וכבר התקרבה השקיעה, אמר זקן אחד באנחה: "פעם, כשהיינו עובדים בשדות, היינו חוזרים מבעוד יום ומגיעים לבית הכנסת חצי שעה לפני התפילה. היינו מחכים לתפילה, והיום..."

יש משהו מיוחד בתמימות של יהודים מהדור הקודם.

שנזכה לשוב אל העוצמה שבתפילה ולבוא בציפייה לתפילה.